

בָּא אֲבִי
CHAIR

פרס אֲבִי חַי - תש"יס

חבר הנאמנים

ארתור פריד, יו"ר

מאיר בוזגלו

ממ' דריין ברנסטיין

אבייטל דרמן

רות וייס

הנרי טאוב

לורן מרקין

אלון פلد

ג'ורג' רותר

לייף רוזנבלט

מנכליים

אלי סילבר (ישראל)

ヨシ・フルガ (ארה"ב)

רכזת פרס אבי חי

איתה שפירא

אבי חי ישראל (עיר)

רחוב הנביאים 31

ירושלים 95103

טל: 02-624-3310 פקס: 02-624-3330

דואר אלקטרוני: office@avichai.org.il

מחויבות עם היהודי, למסורת היהודית ולמדינת ישראל

מטרותיה העיקריות של קרן אבִי חי הן לפתח הבנה הדדית ורגשות בין יהודים מכל הזרמים והגושים למסורת, וכן להגבר את ההבנה וההערכה למורשת ישראל, לתרבותה, מנהוגה וدينיה.

רשימה חלקית של פרויקטים בישראל הזוכים ביום לסייע של אבִי חי:

* **צו פיס:** מסע הסברה רחוב היקף שמטרתו לעודד הבנה וכבוד הדדי בקרוב האוכלוסייה היהודית בישראל. המשע קורא לציבור לקבל הדדי יסוד: "מכבדים את המסורת; שומרים על הדמוקרטיה". "צ'ו פיס" גם יוזם ותומך במגוון של פעילויות חינוכיות ותקשורתיות.

* **בית-ספר "קשת" בירושלים:** לתלמידים מן חובה עד לכיתה ט. "קשת" מייצג קהילה לומדת של תלמידים בעלי מחוביות שונות למסורת. בבית-הספר ישן תוכניות לفتוח CITOT עד סוף בית-הספר התיכון. עמותת קשת החלה גם לעודד פתיחת בית-ספר נוספים ברוח "קשת" ברחבי הארץ.

* **בית מורשה בירושלים:** מוסד המכשיר מנהיגים חינוכיים, גברים ונשים, להתמודד עם דרישות החברה הישראלית בת זמננו. התוכנית החינוכית משלבת גישה ישיבתית עם גישה אקדמית כלפי הלמדנות היהודית.

* **יהלום:** תכנית המכונת לחשוף במסגרת בית-ספר מלכתיים יסודיים הורים ולדים לטקסטים ולמקורות יהודים, על-ידי יצירת אפשורות של לימוד משותף. יהלום החלה עם בית-ספר עתורי עולים והתרחבה לכלול גם אלה שאינם בחורף רווי עולים.

* **קולות:** תכנית שניית אינטנסיבית של לימוד מקורות ישראל, המיעדת לקבוצות של מנהיגות בתחומי הכלכלה, המקצועות החופשיים והתקשורות.

* **רביבים:** תכנית הכשרת מורים חדשה להתחדשות הוראת לימודי היהדות בתתי-ספר על-יסודות מלכתיים בשינוי האניברסיטה העברית בירושלים. התוכנית הארבע-שנתית מוצעת לסטודנטים מצטיינים, שיימדו לקרה תואר מוסמך בהוראת מקרא או מחשבת ישראל.

* **צחר:** רבנים השואפים לחידוש תפקידה של הרבנות בחברה הישראלית, תוך עידוד דו-שיח משמעותית עם העולם החילוני. פעילות צהר החלה בעריכת טקסי נישואין עברו זוגות חילוניים בגישה רגילה כלפי רצונות וצריכיהם של הזוגות, אך תוך שמירה על כללי ההלכה. מה שנתיים מכיריה צהר רבנים צעירים אשר ישרתו על כל גוני הקשת הדתית. לאחרונה פיתחה צהר גם פעילות לציבור הכללי סביב חגים.

* **מכון תלמודי לנשים:** תכנית תלת-שנתית של לימודי יהדות מתקדמיים במסגרת "מתן" (מרכז תורני לנשים). התוכנית נועדה לפתח עתודה של משבילות שתוכלנה להגיע לרמה מתקדמת של בקיאות וידע בתחום התלמודי וההלכתי.

* **המרכז במכון שלום הרטמן להתחדשות לימודי היהדות בבית-הספר העל-יסודיים הממלכתיים:** קבוצת בית-ספר על-יסודיים הקשורים למכון שלום הרטמן במרחב הכלול: תוכניות לימודים ثنائية למנהלים, הכשרה מקיפה תלת- ثنائية למורים לשם העמקה והרחבה של תחומי הוראות למקצועות היהדות; והנחייה פדגוגית של המורים בבית-הספר לשם בניית ויישום תוכניות לימודים במקצועות היהדות.

* **פרשת השבוע:** תוכנית המציגה את פרשת השבוע בפני תלמידים בחטיבות הביניים בבית-הספר הממלכתיים, ומאפשרת לתלמידים לעסוק לימודי מקורות מ"אaron הספרים היהודי" הקלסי. התוכנית שהופעלה באופן ניסיוני בירושלים, בשיתוף עם מנה"י, מושמת גם באזורי נספחים בארץ.

* **לקראת:** תוכנית בחסות המרכז לטכנולוגיה חינוכית לתלמידי חטיבת ביניים בבית-ספר ממלכתיים וממלכתיים דתיים, שנועדה לטפח דו-שיח שביב לימוד משותף של ספרות, באמצעות האינטרנט, ומפגשים בלתי-אמצעיים.

* **בתי מדרש פתוחים:** תוכנית הכשרה של בית מדרש אלול. מנהים ורכזים מרחבי הארץ עוסרים הכשרה אינטנסיבית ומקבלים על עצמם להקים בקהילותיהם בתים מדרש פתוחים ללימוד היהדות.

* **סידור אבי חי:** סידור תפילה יידיזטי לשימוש, בשני כרכים לצורכי הבית ולשבת, המיועד גם לישראלים שהם בעלי ידע מועט בסידור או בתפילה.

* **עלמא מכללה עברית:** מרכז לימודים בתל-אביב ללימוד תרבויות יהודית וזהות יהודית בת-זמננו.

* **מחקר:** הקרן תפרסם מחקר המשך לדוח גוטמן משנת 1993 בנושא "אמונות, שמיות מצוות וחסדים חברתיים בקרב היהודים בישראל", שייצא לאור בסוף שנת 2000. בנוסף מemannת הקרן מחקר בנושא תוכניות הכשרה מקצועיות לאוכלוסייה החרדית, שמובצע ע"י מכון ירושלים לחקר ישראל. כמו כן, מבקשת הקרן באמצעות מענק מחקר לבחון את אפשרות תרומתה של תרבות יהדות המורה לאגנרים השונים הפנויים בפני החברה הישראלית.

* **שבתווניס:** שנת תשס"א תהיה השנה הראשונה שבה תממן הקרן שנת שבתוון אקדמית לשלושה אנשי מקצוע העוסקים בתחום העניין של הקרן, כדי לקדם את התפתחותם המקצועיית.

אבי חי פועלת לקידום מטרותיה גם במגוון תוכניות בצפון אמריקה.

פרס אבִי חי בישראל

פרס אבִי חי בישראל מוענק זו השנה השמינית ברציפות.

מטרת הפרס היא להכיר ולהוקיר יוזמות משמעותיות של יהודים התורמות להגברת יחסם הבנה ורגשות הדדים בין ישראלים בעלי רקע שונה ונישות שונות אל מסורת ישראל.

מועדם לפרס יכול להיות כל אזרח ישראלי (אך לא מוסד, ארגון או גוף ציבורי) שתרם תרומה יהודית, מתמשכת או חד-פעית לקירוב ולגישור בין יהודים בעלי דעות שונות לפני המסורת, ופעילותו נובעת מתוך יחש של הבנה והערכתה כלפי המורשת היהודית, על כל גונינה. ועדת הפרס מורכבת משבعة אנשי ציבור המייצגים קשת רחבה של גישות למסורת ישראל.

פרס אבִי חי בישראל - תש"ס הוא בסך 75,000 ש"ח.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ג הוענק לד"ר דניאל טופר, יוזם ומקיים "גשר" מפעלים חינוכיים. במשך מעלה משני עשורים עסוק "גשר" בקיום מפגשים לימודיים בין תלמידים המציגים תפיסות מגוונות של המסורת היהודית, במטרה לחזק את זהותם היהודית-ציונית; מתוך רצון להציג את מורשת העם בפני מורים ונוער; ומתוך רצון לתורם לאוירה של סובלנות והבנה הדידית בין תלמידים דתיים ולא-דתיים.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ד הוענק למ"ר אריה בן-גוריון ז"ל, מייסד שיטים - מכון החגיגים הקיבוצי. בן-גוריון היה מבחן ומורה שהצליח ליצור תשתית תרבותית-יהודית מתחדשת בקהילה הקיבוצית ובארץ כולה, ולהביא לקירוב לבבות בין יהודים בעלי רקע שונה למסורת ישראל.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ה הוענק לד"ר צבי צמרת, מנכ"ל יד בן-צבי בירושלים. עבדתו ואורח חייו של ד"ר צמרת מהווים דוגמא אישית לדוש-שיח פורה בין יהודים בעלי רקע דתי שונה, ופעילותו מטפחת כבוד והוקרה למסורת ישראל ברבديיה השונית של החברה היהודית בארץ.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ו הוענק לר' מנחם פרומן, רב היישוב תקוע. הרב פרומן זכה להכרה על יוזמותיו הרבות להגברת יחסם הבנה ורגשותם של יהודים בעלי רקע שונה, ועל החיפוש המותميد אחר שפה מסוותפת למען פיתוח חיים בצוותא בין כל חלקי העם. גישתו משתמשת השרה, ובאה לידי ביטוי הלכה למעשה, בעיצוב הקהילה המעורבת, בה חיים ולומדים זה לצד זה תושבי היישוב בכבוד הדדי ובפתחות.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ז הוענק **לగברת רות קלדרון בן-שחר** ולמר מוטי בר-אור, על יוזמתם המשותפת בהקמת בית המדרש "אלול" בירושלים. באמצעות שיטת הלימוד המשותפת גברים ונשים, דתיים וחילוניים, הצלחו השנאים לטפח דיאלוג בין אנשיםם בעלי השקפות וגישות שונות לדת ולמסורת ולחנך לחיים בצוותא מתוך כבוד, שיתוף וסובלנות. "אלול" מהווה היום מודל ומוקור השרה למסגרות למידה משותפות לדתיים וחילוניים בכל רחבי הארץ.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ח, הוענק **פרופ' אברהם שפירא** מאוניברסיטת תל אביב, על מאמציו להביא להתחबות בין התנועה הקיבוצית בפרט ובציבורם רחבם בחברתנו בכלל עם מורשת התרבות היהודית. בזכות מפעלו הרווחניים, התרבותיים והחינוכיים הרבים, מוכיח אברהם שפירא כי ניתן לשר על פניו ניגודי אמונה ודעת, ולטפח דיאלוג בין אנשים בעלי השקפות וגישות שונות לדת.

פרס אבִי חי בישראל - תשנ"ט, הוענק **לגב' טוביה אילן**, על פעילותה החינוכית המסעיפה במגוון מסגרות, שבשיא הקמתו וניהולו מזה עשור שנים של מרכז יעקב הרציג ללימודיו היהודיות. עבודתה החינוכית של טוביה אילן מהווה מופת לאופן שבו ראוי לקיים מסגרות לימוד והידבות בחברה וב-תרבות הישראלית כחברה הישראלית.

פרס אבִי חי בישראל - תש"ס, מוענק לר' פרופ' דוד הרטמן, במוזיאון ארצת המקרא בירושלים.

ועדת פרס אבי חי

מנחם פיש, יו"ר הוועדה

פרופסור להיסטוריה ופילוסופיה של המדע, אוניברסיטת תל-אביב;
עמית מחקר בכיר במכון שלום הרטמן ללימודיו יהדות מתקדמים

נורית אלטובייה

ממ' דריין ברנסטיין

נאמנת, קרן אבי חי

יעקב הדני

מנהל, המכלה האקדמית הדתית למורים ע"ש ראי'ם ליפשיץ

איתן יפה-נוֹג

פרופסור ומנהל מרכז ע"ש לאוטנברג לאמננות יהודית,
bihus לרווחה של האוניברסיטה העברית והדסה

אבנר שלו

יו"ר הנהלת יד ושם

אליעזר שמואלי

יו"ר האגודה לקידום החינוך

**פרס אבי חי בישראל - תש"ס, מוענק לר' פרופ' זוד הרטמן על פעילותו החינוכית,
הagogotit והציבורית המסעפת, שבמרכזה הקמתו וניהולו של מכון שלום הרטמן בירושלמי.**

במכון שלום הרטמן מוביל פרופ' הרטמן, מזה עשרים וארבע שנים, צוות אקדמיים ומחנכים
בלימוד והוראת מקורות יהודים קלאסיים, תוך התיחסות לנושאים שיש להם נגיעה
לחברה הישראלית ולהוויה היהודית. הוראותו נסמכת על המסורת התלמודית ועל הרמב"ם
ומדגישה את עקרון הפלורליזם, חן בתוך היהדות והן ביחסיה עם בני דתות אחרות. עבודתו
מתמקדת במרקיזותה של לידיתה מחדש של מדינת ישראל והאתגרים הניצבים בפניה, אך
גם בהזדמנויות שלידתה מחדש מעניתה ליהדות זמננו.

השילוב הנדרש של הגותו ופועלו של פרופ' הרטמן מהווה מופת לחתירה בלתי מתאפשרת
לסובלנות, לחשב הדדי ולטיפוח הבנה והערכתה כלפי המורשת היהודית.

ועדת הפרס

הרב פרופסור דוד הרטמן

דוד הרטמן עלה לארץ בשנת 1971 לאחר ששימש בין השנים 1955-1971 כרב ומנהיג רוחני של שתי קהילות בצפונ אמריקה.

בשנת 1953, לאחר שלמד עם הרב יוסף-דב סולובייצ'יק ז"ל, הוסמך הרטמן לרבענות מישיבת יוניברסיטי. הוא המשיך את לימודיו עם הרב סולובייצ'יק ז"ל עד 1960 במקביל ללימודיו לקראת תואר מוסמך בפילוסופיה באוניברסיטת פורדהאム. בשנת 1972 הוענק לו התואר דוקטור באוניברסיטה מקגיל.

בשנת 1976 הוא ייסד את מכון שלום הרטמן בירושלים, להנצחת זכרו של אביו, ופרופ' הרטמן משמש כמנהל וככוח המניע מאחוריו המכון עד עצם היום הזה. המכון, תחת הנהגתו והשראתו הדינמיים, מציע מגוון רחב של פעילויות המכונות לחיזוק הגיון היהודי בישראל.

פרופ' הרטמן הרצה רבות בישראל ובצפון אמריקה. הוא שימש כפרופסור למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית, שם לימד משך שני עשורים, ובין השאר גם כיהן כמרצה אורח באוניברסיטת קליפורניה בברקלי וב- UCLA. פרופ' הרטמן הוא גם סופר ידוע. הוא פועל גם מעבר לעולם האקדמי, בזירה הפוליטית בישראל: בין השנים 1977-1984 הוא שימש כיועץ לשר החינוך, זבולון המר ז"ל, והוא יועצם של מספר ראשי ממשלה בתחום הפלורליות הדתי בישראל, ויחסיו ישראל והגולה.

דוד הרטמן נשוי לברברה; ולהם חמישה ילדים.

